

Wiktor ZMYŚŁOWSKI

Sekcja ds. Programów i Organizacji Szkolenia Ochrony Ludności

Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej

SYSTEM SZKOLENIA DLA POTRZEB OCHRONY LUDNOŚCI

Streszczenie

Artykuł przedstawia system Organizacji Szkolenia dla Potrzeb Ochrony Ludności. Określa także osoby odpowiedzialne za system szkoleń oraz wymienia instytucje uprawnione do prowadzenia takich szkoleń.

Summary

The article is introducing the system of Trainings for the Protection of Population and qualifying persons which are responsible for that system. The author is pointing out institutions being in the right to organize such trainings.

Założenia teoretyczne systemu szkolenia

Formą przygotowania społeczeństwa do umiejętnego zachowania się w sytuacjach kryzysowych jest edukacja. Edukację dla bezpieczeństwa społecznego należy zaliczyć do pedagogiki społecznej. Swoje treści, wartości oraz cele wywodzi z potrzeb społecznych. Posiada wartości humanistyczne oraz opiekuńcze. W opinii społecznej nie zawsze jest należycie rozumiana.

Tymczasem edukacja dla bezpieczeństwa we wszystkich krajach ma swoje należyte miejsce w systemie edukacji obywatelskiej.

Edukacja dla bezpieczeństwa powinna przygotowywać społeczeństwo, w tym osoby funkcyjne oraz pracowników merytorycznych, do umiejętnego zachowania się oraz kolektywnego działania w sytuacjach o znamionach kryzysu. Wczesne i systematyczne edukowanie pozwala w chwili występowania różnorodnych zagrożeń działać skutecznie, zapobiegać oraz minimalizować straty w ludziach i mieniu.

Istniejące zagrożenia czasu pokoju i okresu wojny, a także duże rozproszenie w procesie realizacji zadań edukacyjnych ukierunkowanych na kształtowanie świadomości

społeczeństwa oraz jego wiedzy i umiejętności zachowania się w sytuacjach nadzwyczajnych (anormalnych), determinowały potrzebę podjęcia działań zmierzających do usystematyzowania wysiłków podejmowanych przez różne podmioty i organizacje w tym obszarze - szczególnie w zakresie celów i sposobów realizacji.

Myśląc o systemie szkolenia na potrzeby ochrony ludności, należy zacząć od wskazania zasadniczej różnicy, jaka występuje pomiędzy nim a systemami szkolenia (kształcenia) poszczególnych grup zawodowych czy służb, jak np. system szkolenia Państwowej Straży Pożarnej. Ten drugi system jesteśmy w stanie dokładnie zdefiniować, wyznaczyć jego granice, tzn. dokładnie określić adresatów, potrzeby szkoleniowe, placówki dydaktyczne, itd.

Natomiast **system szkolenia na potrzeby ochrony ludności i obrony cywilnej jest zdecydowanie bardziej skomplikowany**, gdyż nie jesteśmy w stanie określić szczegółowo potrzeb szkoleniowych ani nawet precyzyjnie adresatów szkolenia. Poza tym w obecnej sytuacji, nawet wyspecyfikowanie zakresu tematycznego szkoleń, wbrew pozorom nie jest łatwe.

W dotychczasowych rozwiązaniach nad systemem szkolenia przyjęto następujące uproszczone rozumienie systemu ochrony ludności.

System szkolenia w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej obejmuje zagadnienia w obszarze bezpieczeństwa dotyczące **ochrony przeciwpożarowej, obrony cywilnej, część zobowiązań Polski wynikających z członkostwa w NATO** (konieczność realizacji strategii sojuszu w części cywilnej oraz w obszarze współpracy cywilno-wojskowej i wynikające z tego nowe zadania, jak np. wsparcie państwa gospodarza, planowanie cywilne itp. Zgodnie z zapisami **Strategii dla bezpieczeństwa RP** za realizację tych zadań odpowiedzialny jest Szef Obrony Cywilnej Kraju) oraz **dyrektywy Unii Europejskiej w tym zakresie**.

Podstawowe założenia systemu szkolenia dla potrzeb ochrony ludności oraz obrony cywilnej opierają się na rozwiązaniach rozpoczętych w 2001r. i skupiają się wokół wykorzystania placówek dydaktycznych PSP oraz ośrodków szkolenia obrony cywilnej do realizacji szkoleń dla potrzeb ochrony ludności i obrony cywilnej. Ich rezultatem było rozpoczęcie przyjęcie rozwiązań w trzech płaszczyznach:

1. zmiana i przystosowanie istniejących rozwiązań szkolenia na potrzeby systemu szkolenia ochrony ludności oraz obrony cywilnej,
2. przygotowanie merytoryczne kadry dydaktycznej (zwłaszcza instruktorów/trenerów) do prowadzenia zajęć z zakresu ochrony ludności oraz obrony cywilnej,

3. przygotowanie infrastruktury dydaktycznej do prowadzenia zajęć.

Biorąc pod uwagę ogromną liczbę podmiotów, które należy objąć szkoleniem oraz rozległość tematyczną zagadnień, system szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej wymaga konsekwentnego, zorganizowanego wysiłku wielu instytucji, organów administracji rządowej i samorządowej, placówek dydaktycznych systemu oświaty, uczelni wyższych, organizacji pozarządowych, a także środków masowego przekazu.

Po analizie zostały wypracowane przez pracowników wydziału obszary (filary) szkoleniowe, które opierają się na:

- szkoleniu służb interwencyjnych (ratowniczych i pomocowych),
- szkoleniu kadr kierowniczych i pracowników aparatu wykonawczego, administracji publicznej i zakładów pracy,
- szkoleniu powszechnym.

Założono, że szkolenie służb interwencyjnych powinno obejmować:

- funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej,
- przedstawicieli ochotniczych, pozarządowych organizacji ratowniczych
- (OSP, GOPR, TOPR, WOPR i inne),
- pracowników służb komunalnych,
- przedstawicieli Sił Zbrojnych (w tym m.in. szkolenia słuchaczy uczelni wojskowych oraz absolwentów uczelni cywilnych w ramach Szkół Podchorążych Rezerwy),
- funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, służby celnej.

Szkolenie kadr kierowniczych i pracowników aparatu wykonawczego administracji publicznej i zakładów pracy powinno być adresowane do:

- posłów i senatorów,
- ministrów, sekretarzy i podsekretarzy stanu,
- kierowników urzędów centralnych,
- dyrektorów generalnych i dyrektorów departamentów,
- wojewodów i wicewojewodów oraz wyznaczonych dyrektorów wydziałów wchodzących w skład urzędów wojewódzkich,
- prezydentów miast i starostów,
- burmistrzów i wójtów,
- kierowników zakładów i komendantów formacji obrony cywilnej,
- pracowników administracji (w zakresie swoich zadań) województw, powiatów i gmin.

W ramach szkolenia powszechnego należy realizować szkolenie:

1. w systemie oświaty obejmującym szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne. Realizacja godzinowa i tematyczna szkolenia zgodna z założeniami programowymi MENiS przedstawia się następująco:
 - a. szkoły podstawowe:
 - klasy I-III – około 15 godzin lekcyjnych o tematyce „podstawy bezpieczeństwa ogólnego”,
 - klasy IV-VI – około 20 godzin lekcyjnych o tematyce „podstawy bezpieczeństwa ogólnego”.
 - b. gimnazja:
 - klasy I-III – około 38 godzin lekcyjnych ścieżki edukacyjnej „obrona cywilna”.
 - c. szkoły ponadgimnazjalne:
 - klasy I-II – około 76 godzin lekcyjnych w ramach przedmiotu „przysposobienie obronne”.
2. w zakładach pracy pracowników w ramach powszechnej samoobrony,
3. ludności w ramach powszechnej samoobrony.

Bazując na przyjętych rozwiązaniach szkolenie w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej zostało podzielone w zależności od przekazywanej wiedzy na następujące poziomy edukacyjne:

Pierwszy poziom to:

- studia wyższe,
- studia podyplomowe,

Drugi poziom ujmuje:

Szkolenia kursowe w tym:

- kursy podstawowe,
- kursy doskonalące,

Trzeci poziom obejmuje:

Ćwiczenia w tym :

- treningi,
- gry decyzyjne,
- epizodyczne,
- kompleksowe,

Czwarty poziom oparty jest o inne formy w postaci:

- konferencje, warsztaty, seminaria, itp.,
- opracowania oraz publikacje w tym opracowania literatury fachowej,
- akcje popularyzatorskie (np. lokalne festyny, programy telewizyjne, informacje w prasie),
- konkursy itp.

Pierwszy poziom edukacyjny jest to realizacja studiów na poziomie wyższym, i odbywa się głównie w Akademii Obrony Narodowej oraz Szkole Głównej Służby Pożarniczej. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że poziom ten uzupełniany jest przez szereg uczelni wyższych działających w sektorze państwowym i prywatnym, ze stosownym kierunkami studiów.

Drugi poziom szkolenia odnosi się do kursów podstawowych i doskonalących organizowanych głównie w szkołach Państwowej Straży Pożarnej i ośrodkach szkolenia obrony cywilnej na „wytycznych...” oraz programów zatwierdzonych przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju:

Do placówek dydaktycznych realizujących ten obszar szkolenia należą:

- Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie,
- Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie,
- Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu,
- Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy,
- Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Obrony Cywilnej w Katowicach,
- Międzywojewódzki Ośrodek Szkolenia Obrony Cywilnej i Administracji w Gdańsku,
- Międzywojewódzki Ośrodek Szkolenia Obrony Cywilnej w Białymstoku,
- Międzywojewódzkie Centrum Szkolenia Administracji Publicznej i Obrony Cywilnej we Wrocławiu.

Oprócz ww. placówek dydaktycznych poziom ten zwłaszcza w obszarze szkoleń doskonalących wspierany jest znacząco przez Wydziały Zarządzania Kryzysowego Urzędów Wojewódzkich.

Trzeci poziom szkolenia realizowany jest przez wspomniane placówki dydaktyczne oraz wydziały zarządzania kryzysowego urzędów wojewódzkich. Ćwiczenia organizowane

są w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym na zatwierdzonych przez właściwych terenowo podstawie zatwierdzonych przez właściwych terenowo szefów obrony cywilnej planów zamierzeń na dany rok.

Czwarty poziom dotyczy wszystkich poziomów edukacyjnych jest ich uzupełnieniem a realizowany powinien być szczególnie przez wydziały zarządzania kryzysowego w ramach powszechnej samoobrony

Aktualne uwarunkowania szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej

W listopadzie 2005 roku Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji powołał na stanowisko: Szefa Obrony Cywilnej Kraju Pana Pawła SOLOCHA również w listopadzie 2005 roku Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji powołał na stanowisko Zastępcy Szefa Obrony Cywilnej Kraju Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej Pana st. bryg. Kazimierza KRZOWSKIEGO zmiany powyższe wpłynęły znacząco na usytuowanie obrony cywilnej w naszym państwie a tym samym na nowe spojrzenie w zakresie realizacji zadań. Jednym z pierwszych obszarów wymagających nowelizacji stał się obszar szkoleniowy. **W dniu 19 grudnia 2006 roku Szef Obrony Cywilnej Kraju wydał wytyczne w sprawie zasad organizacji i sposobu przeprowadzania szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej**, które zastąpiły podobny dokument a mianowicie wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 18 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i sposobów szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej aparatu wykonawczego i pracowników organów kierowania w województwie, powiecie, gminie i zakładzie pracy

W nowym dokumencie zwrócono szczególnie uwagę na:

- podstawą prawną wydania wytycznych;
- podstawowe cele w działalności szkoleniowej;
- adresatów szkoleń;
- formy szkoleń oraz szczeble na których są organizowane;
- sposób opracowania harmonogramów i realizacji szkoleń centralnych;
- sposób opracowania szczegółowych programów szkolenia na szczeblu terenowym;
- sposób opracowania harmonogramów i realizacji szkoleń terenowych;
- zagadnienia wchodzące w zakres szkolenia podstawowego;
- uwarunkowania szkoleń doskonalących, specjalistycznych oraz ćwiczeń;

- sprawozdania z realizacji szkoleń;
- prowadzenie dokumentacji dydaktycznej oraz wydawanie i ewidencję zaświadczeń;
- wykaz placówek dydaktycznych którym może być zlecana realizacja szkoleń
- sprawowanie nadzoru nad organizacją szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Podstawą prawną wydania wytycznych jest przepis art. 17 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2004 r., Nr 241, poz. 2416, z późn. zm.) w związku z § 2 pkt 4 oraz § 3 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. Nr 96, poz. 850).

W działalności szkoleniowej określone zostały następujące cele:

1. przygotowanie organów administracji publicznej do realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej, w tym do kierowania i koordynacji działaniami w sytuacjach kryzysowych i stanach nadzwyczajnych,
2. przygotowanie pracowników administracji rządowej i samorządowej, zakładów pracy, członków formacji obrony cywilnej, do wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej,
3. doskonalenie umiejętności wykonywania zadań z zakresu obrony cywilnej, kierowania i zarządzania w sytuacjach kryzysowych.

Zgodnie z treścią wytycznych obowiązkowi szkolenia podlegają:

1. wojewodowie, wicewojewodowie, marszałkowie województw, wicemarszałkowie województw,
2. starostowie i ich zastępcy,
3. wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast i ich zastępcy,
4. dyrektorzy wydziałów urzędów wojewódzkich i ich zastępcy,
5. dyrektorzy departamentów (wydziałów) urzędów marszałkowskich i ich zastępcy,
6. dyrektorzy biur/komórek organizacyjnych właściwych do spraw obronnych ministerstw i urzędów centralnych,
7. komendanci główni/zastępcy komendantów głównych Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej oraz komendanci wojewódzcy/zastępcy komendantów wojewódzkich Policji, Państwowej Straży Pożarnej, szefowie oddziałów Straży Granicznej,

8. kierownicy zakładów pracy, osoby zatrudnione w zakładach pracy wykonujące zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej,
9. dyrektorzy i kierownicy placówek oświatowych,
10. osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich,
11. osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w urzędach administracji szczebla powiatowego i gminnego,
12. komendanci formacji obrony cywilnej.

Ze wstępnej analizy adresatów szkoleń wynika, że szkoleniem objęte zostały głównie osoby z administracji publicznej szczebla rządowego oraz samorządowego, a także osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego.

W dokumencie zwrócono uwagę, że szkolenia powinny być realizowane na kilku poziomach a mianowicie:

1. na szczeblu centralnym
2. na terenowym (wojewódzkim, powiatowym, gminnym)
3. w zakładach pracy.

Zaznaczono, że szkolenia organizowane na poszczególnych poziomach powinny prowadzone w formie

1. szkolenia podstawowego,
2. szkolenia doskonalącego,
3. szkolenia specjalistycznego,
4. ćwiczeń.

Szczególną rolę w wytycznych przypisano dla Departament Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, bowiem w uzgodnieniu z Szefem Obrony Cywilnej Kraju i Zastępcą Szefa Obrony Cywilnej Kraju przygotowuje on roczny harmonogram szkoleń podstawowych organizowanych na szczeblu centralnym zawierający datę, miejsce i tematykę szkolenia /harmonogram powinien być wykonany nie później niż do 15 grudnia roku poprzedzającego rok, którego dotyczy i przedstawiony do zatwierdzenia Szefowi Obrony Cywilnej Kraju.

Ponadto Departament powinien prowadzić wykaz osób kierowanych na szkolenie podstawowe, organizowane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju na szczeblu centralnym.

Szkolenia podstawowe na szczeblu centralnym organizowane powinny być przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju i Zastępcę Szefa Obrony Cywilnej Kraju dla niżej wymienionych osób:

1. wojewodowie, wicewojewodowie, marszałkowie województw, wicemarszałkowie województw,
2. dyrektorzy wydziałów urzędów wojewódzkich i ich zastępcy,
3. dyrektorzy departamentów (wydziałów) urzędów marszałkowskich i ich zastępcy,
4. dyrektorzy biur/komórek organizacyjnych właściwych do spraw obronnych ministerstw i urzędów centralnych,
5. komendanci główni/zastępcy komendantów głównych Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej oraz komendanci wojewódzcy/zastępcy komendantów wojewódzkich Policji, Państwowej Straży Pożarnej, szefowie oddziałów Straży Granicznej,
6. osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich,

W wytycznych przyjęto rozwiązanie, aby wojewodowie, wice-wojewodowie, marszałkowie województw, wicemarszałkowie województw, zostali przeszkoleni w ramach szkolenia podstawowego na szczeblu centralnym w terminie 4 lat od czasu objęcia swoich funkcji.

Dość dużo uwagi w wytycznych poświęcono zagadnieniom szkoleń terenowych. Zwrócona została uwaga, że adresatami szkoleń terenowych organizowanych przez wojewodę - szefa obrony cywilnej województwa powinni być:

1. starostowie i ich zastępcy,
2. wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast i ich zastępcy,
3. osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w urzędach administracji szczebla powiatowego i gminnego,
4. komendanci formacji obrony cywilnej.

Natomiast szefowie obrony cywilnej powiatów i gmin powinni organizować szkolenia dla:

1. kierowników zakładów pracy, osób zatrudnionych w zakładach pracy wykonujących zadania z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej,
2. dyrektorów i kierowników placówek oświatowych, na administrowanym terenie.

Przyjęte zostały uwarunkowania, aby osoby zatrudnione na stanowiskach związanych z prowadzeniem spraw obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego w urzędach administracji szczebla powiatowego i gminnego, zostały przeszkolone w ramach szkolenia podstawowego

w terminie do roku od czasu objęcia swoich stanowisk, natomiast pozostali zgodnie z opracowanym harmonogramem.

Program szkolenia podstawowego na szczeblu terenowym opracowują wydziały zarządzania kryzysowego urzędów wojewódzkich na podstawie założeń programowych Szefa Obrony Cywilnej Kraju. Program podlega akceptacji przez wojewodę.

Szef obrony cywilnej województwa przesyła do akceptacji Szefowi Obrony Cywilnej Kraju harmonogram szkoleń podstawowych organizowanych na szczeblu terenowym, zawierający datę, miejsce i tematykę szkolenia nie później niż do 31 grudnia roku poprzedzającego rok, którego harmonogram dotyczy.

Odzwierciedlaniem w programach szkolenia podstawowego powinny być w szczególności następujące zagadnienia:

1. zadania i kompetencje organów administracji publicznej, służb, inspekcji, straży w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej i ochrony zabytków kultury,
2. problematyka zarządzania w sytuacjach kryzysowych,
3. międzynarodowe prawo humanitarne w aspektach dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej oraz ochrony zabytków kultury,
4. formacje obrony cywilnej – zadania, sposób organizacji, wyposażenie, zasady osiągania gotowości do działania,
5. powszechna samoobrona ludności,
6. psychologiczne aspekty sytuacji kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy psychologicznej osobom poszkodowanym oraz ratownikom,
7. sposób postępowania w kontaktach z mediami w sytuacjach kryzysowych, rola mediów w sytuacjach kryzysowych,
8. zadania organizacji pozarządowych w systemie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Proponowane rozwiązania organizacyjne zakładają, że system szkolenia jest otwarty na innych uczestników, bowiem w szkoleniach podstawowych na szczeblu centralnym oraz terenowym mogą brać udział osoby nie zatrudnione na stanowiskach związanych z zarządzaniem kryzysowym, ochroną ludności i obroną cywilną, które chcą wzbogacić wiedzę w tej dziedzinie. Decyzję o zakwalifikowaniu danej osoby na szkolenie podejmuje organizator szkolenia – właściwy szef obrony cywilnej.

Ważnym składnikiem przyjętych rozwiązań szkoleniowych powinny być szkolenia doskonalące oraz specjalistyczne, wskazuje się w wytycznych, że szkolenia doskonalące organizowane są przez właściwych szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin na podstawie zatwierdzonych przez nich programów i planów szkoleń. Mają na celu przede

wszystkim poszerzenie wiedzy i umiejętności zdobytych w czasie szkoleń podstawowych, pomocnej w realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw w dziedzinie zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej i ochrony ludności. Szkolenia doskonalące prowadzi się m.in. w formie wykładów, gier decyzyjnych.

Istotną warunkiem jest stwierdzenie, że upewnieniem szkoleń podstawowych oraz doskonalących na każdym szczeblu mogą być także konferencje, warsztaty, narady, seminaria, itp.

W wytycznych zwrócona jest także uwaga na szkolenia specjalistyczne oraz ćwiczenia. W ramach szkoleń podstawowych i doskonalących można realizować szkolenia specjalistyczne, które nadają uczestnikom określone uprawnienia lub służą ich przedłużeniu, a także pozwalają ugruntować posiadaną wiedzę i umiejętności.

Szkolenia specjalistyczne na szczeblu centralnym realizowane są przez Zastępcę Szefa Obrony Cywilnej Kraju, na szczeblu terenowym natomiast przez właściwych szefów obrony cywilnej.

W celu sprawdzenia wiedzy i umiejętności nabytych podczas szkoleń szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin mogą ujmować w planie zamierzeń na dany rok organizację ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Końcowe zapisy w wytycznych dotyczą spraw związanych z właściwym prowadzeniem dokumentacji dydaktycznej otóż organizator szkolenia na każdym szczeblu zobowiązany jest do zapewnienia należytego poziomu organizacyjno-merytorycznego zajęć oraz prowadzenia i przechowywania dokumentacji dydaktycznej. Szef Obrony Cywilnej Kraju określi wzór zaświadczeń do szkoleń organizowanych na szczeblu centralnym i terenowym natomiast wydane zaświadczenia podlegają ewidencjonowaniu.

Ważnym elementem każdego procesu szkoleniowego jest dokonywanie bilansu statystycznego obejmującego określony okres. W wytycznych za okres rozliczeniowy z realizacji szkoleń założono rok kalendarzowy. Zastępca Szefa Obrony Cywilnej Kraju w zakresie szkoleń centralnych (podstawowych i specjalistycznych) oraz właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej województw (w zakresie szkoleń podstawowych, doskonalących, specjalistycznych, ćwiczeń) składają Szefowi Obrony Cywilnej Kraju raz w roku, nie później jednak niż do 28 lutego każdego roku, sprawozdanie z realizacji szkoleń przeprowadzonych na szczeblu terenowym.

Nadzór nad organizacją szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej sprawują Szef Obrony Cywilnej Kraju oraz Zastępca Szefa Obrony Cywilnej Kraju odpowiednio poprzez Departament Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Biuro do Spraw Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

W ramach szkoleń podstawowych i doskonalących można realizować szkolenia specjalistyczne, które nadają uczestnikom określone uprawnienia lub służą ich przedłużeniu, a także pozwalają ugruntować posiadaną wiedzę i umiejętności. Szkolenia specjalistyczne na szczeblu centralnym realizowane są przez Zastępcę Szefa Obrony Cywilnej Kraju, na szczeblu terenowym natomiast przez właściwych szefów obrony cywilnej.

W celu sprawdzenia wiedzy i umiejętności nabytych podczas szkoleń szefowie obrony cywilnej województw, powiatów i gmin mogą ujmować w planie zamierzeń na dany rok organizację ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Podczas szkoleń ważną rzeczą jest, aby organizator na każdym szczeblu zapewnił należyty poziom organizacyjno-merytorycznego zajęć oraz poprawnie prowadził i właściwie przechowywał dokumentację dydaktyczną. Wzór zaświadczeń do szkoleń organizowanych na szczeblu centralnym i terenowym określa Szef Obrony Cywilnej Kraju natomiast wydane zaświadczenia podlegają ewidencjonowaniu przez organizatorów szkoleń jako element dokumentacji dydaktycznej.

Podsumowaniem działalności szkoleniowej powinna być sprawozdawczość z ich realizacji. W myśl zapisów ujętych w wytycznych za okres sprawozdawczy przyjęto realizację przedsięwzięć szkoleniowych w układzie roku kalendarzowego.

Zastępca Szefa Obrony Cywilnej Kraju w zakresie szkoleń centralnych (podstawowych i specjalistycznych) oraz właściwi terenowo szefowie obrony cywilnej województw (w zakresie szkoleń podstawowych, doskonalących, specjalistycznych, ćwiczeń) składają Szefowi Obrony Cywilnej Kraju raz w roku, nie później jednak niż do 28 lutego każdego roku, sprawozdanie z realizacji szkoleń przeprowadzonych na szczeblu terenowym.

Nadzór nad organizacją szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej sprawują Szef Obrony Cywilnej Kraju oraz Zastępca Szefa Obrony Cywilnej Kraju odpowiednio poprzez Departament Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Biuro do Spraw Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

Bardzo ważnym elementem wskazanym w dokumencie, jakim są wytyczne jest wykaz placówek dydaktycznych, którym może być zlecona realizacja szkoleń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej. W wykazie zostały wskazane:

1. szkoły ośrodki dydaktyczne Państwowej Straży Pożarnej
2. ośrodki szkolenia Obrony Cywilnej

3. wojewódzkie ośrodki szkolenia Administracji Publicznej

W wykazie jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej, które mogą realizować szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej zostały ujęte:

1. Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie – ul. Słowackiego 52/54,
01-29 Warszawa
2. Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie – ul.Sabinowska 62/64,
42-200 Częstochowa,
3. Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie – os. Zgody 18,
31-951 Kraków,
4. Szkoła Aspirantów Państwowej Staży Pożarnej w Poznaniu – ul. Czechosłowacka 27,
61-459 Poznań,
5. Szkoła Podoficerska Państwowej Straży Pożarnej w Bydgoszczy – ul. Glinki 86,
85-861 Bydgoszcz
6. Centrum Naukowo-Badawcze ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego,
ul. Nadwiślańska 213, 05-420 Józefa k. Otwocka

Na liście Ośrodków Szkolenia Obrony Cywilnej są wykazane:

1. Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Obrony Cywilnej – ul. Raławicka 19, 41-506 Chorzów
2. Międzywojewódzki Ośrodek Szkolenia Obrony Cywilnej – ul. Szosa Baranowicka 35,
15-522 Białystok

Z wojewódzkich ośrodków szkolenia Administracji Publicznej zostały wyszczególnione:

1. Centrum Szkolenia Samorządu i Administracji – ul. Spokojna 7a, 20-074 Lublin
2. Centrum Promocji i Szkolenia Województwa Lubuskiego – Przełazy 22, 66-232 Mostki
3. Podlaski Ośrodek Doskonalenia Kadr Administracji Publicznej – Branickiego 13,
15-085 Białystok
4. Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Kadr Administracji Publicznej – al. IX Wieków Kielc
3, 25-516 Kielce

LITERATURA:

1. System szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej-dotychczasowe rozwiązania i doświadczenia oraz kierunki rozwoju SA PSP Kraków 2004,
2. System szkolenia dla potrzeb ochrony ludności i obrony cywilnej-wybrana problematyka w zakresie uwarunkowań dydaktycznych procesu nauczania, SA PSP Poznań 2005,
3. System szkolenia dla potrzeb ochrony ludności i obrony cywilnej- wystąpienia i materiały problemowe SA PSP Poznań 2005,
4. System szkolenia dla potrzeb ochrony ludności i obrony cywilnej-powszechna samoobrona jej organizacja i formy CS PSP Częstochowa 2005.